

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu Aktualizace sdělení o průmyslové politice

COM(2012) 582 final

(2013/C 327/14)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**Spoluzpravodaj: **pan GIBELLIERI**

Dne 10. října 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl zpracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Silnější evropský průmysl pro růst a hospodářskou obnovu – Aktualizace sdělení o průmyslové politice

(COM(2012) 582 final).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. června 2013.

Na 491. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 10. a 11. července 2013 (jednání dne 11. července 2013), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá pozornost, již Komise ve své aktualizaci sdělení o průmyslové politice z října 2012 zaměřuje na evropský průmysl (zpracovatelský průmysl a služby), včetně příloh obsahujících podrobné analýzy průmyslových politik a nedostatků jednotlivých členských států. Mnoho prvků je v souladu s trvalými postoji EHSV⁽¹⁾. Skutečnou zkouškou bude provádění.

1.2 Průmyslová politika je jednou ze sedmi stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020 a měla by být stavebním kamenem Evropské iniciativy pro růst, o níž se mnoho mluví, ale v jejíž souvislosti se ve skutečnosti dělá příliš málo. Je zapotřebí správný přístup a koherentní postupy. Politický dopad je zjevný. EHSV vyzývá Komisi, Radu a Evropský parlament, aby zintenzívnily (provázaně!) iniciativy a průřezové politiky, které jsou určeny na řešení obrovské výzvy, již představuje zvýšení průmyslové výroby v Evropě.

1.3 Evropská rada by se měla ujmout vedení při definici agendy v oblasti průmyslové politiky. Komise by měla být plně zapojena. Rady v různém složení (pro konkurenceschopnost, výzkum, životní prostředí, sociální věci), Komise a EP se musí cíleně a jednotně zabývat mapováním a podporou nejmodernějších politik uplatňovaných v Evropě.

1.4 Aby se průmyslová politika stala řídicí strategií pro Evropu, musí být široká veřejnost informována o rozhodnutích týkajících se opatření, plánů a lhůt v jejím rámci. To nyní velice chybí.

1.5 EU kromě toho potřebuje, aby bylo 27 národních průmyslových politik a průmyslová politika EU optimálně sladěny na evropské úrovni. Podle celé řady analýz tomu tak v současnosti není. Rozmanitost je přínosem, fragmentace je však škodlivá. Je nutné se zabývat geopolitickou nerovnováhou.

1.6 Lepší rámcové podmínky znamenají především dokončení vnitřního trhu EU v rámci sociálně tržní ekonomiky, který bude zajištěn přesnými posudky, nařízeními a uplatňováním právních předpisů v celé EU. Vnitřní trh musí podpořit veřejné investice do přeshraničních spojení, jako jsou silnice, vodní cesty, přístavy, letiště a železnice.

1.7 Při rostoucí nezaměstnanosti (více než 26 milionů osob), malém růstu a snižujících se rozpočtech potřebují průmysl a inovace stimulující vyhlídky. Musí se vytvořit správná rovnováha mezi fiskální konsolidací (úspornými opatřeními), národními programy reforem a průmyslovou politikou, aby se podpořilo investování a tvorba pracovních míst, a obnovila se tak důvěra.

1.8 Jakákoliv iniciativa EU by měla podpořit postavení Evropy jakožto konkurenta a partnera v globálním vývoji. Velmi ambiciózní 20 % cíl pro zpracovatelský průmysl, jehož se má dosáhnout do roku 2020, vyžaduje rozsáhlé investice a značné úpravy politiky. Velmi nutné je zvýšení produktivity.

⁽¹⁾ Viz mj. Úř. věst. C 218, 23.7.2011, sp. 38 – reakce EHSV na předchozí sdělení EK o průmyslové politice z roku 2010.

1.9 Inteligentní podmínky pro průmysl znamenají mnohem více než technická ustanovení a úpravy. Týkají se celého prostředí průmyslu – jde zejména o důslednou a předvídatelnou dlouhodobou politiku v oblasti klimatu a energetiky podporující konkurenceschopnou průmyslovou základnu. Tyto podmínky by měly umožnit dosahování mimořádných výsledků a napomáhat rozvoji nově vznikajících odvětví.

1.10 Politiky EU musí být šité na míru a specifické pro jednotlivá odvětví a musí vycházet z nejlepších posouzení technických a ekonomických možností a výzev vypracovaných na základě přístupu zdola nahoru. Tyto zásady by se měly rovněž aplikovat na dosahování cílů stěžejní iniciativy účinného využívání zdrojů, jež se zaměřuje na zvýšení účinnosti při využívání surovin, a zároveň je jejich záměrem podpořit inovace a zvýšit odolnost evropských společností.

1.11 Průmyslová politika má silný sociální rozměr dotýkající se všech vrstev společnosti: regionů a obcí, podniků, pracovní síly v rychle se měnících systémech pracovních míst vlivem digitalizace, robotizace, zpracovatelského průmyslu souvisejícího se službami, IKT, vzdělávání a vysokých škol, spotřebitelů a občanů. Součástí průmyslové politiky je jak restrukturalizace, tak předvídaní. Měla by poskytovat aktuální vzdělávání, odbornou přípravu a informace a pomoci rozvíjet technologie, inovace, tvořivost a podnikání. Rovněž je třeba předvídat demografický vývoj a přiměřeně na něj reagovat.

1.12 Hnací silou výkonnosti průmyslu jsou ambiciózní regiony. EU a členské státy by měly podporovat soběstačné postupy, včetně specializace a souvisejícího výzkumu, kvalifikací a klastrů. Zde je prostor pro zlepšení.

1.13 Mělo by se upozornit na iniciativy a projekty a rovněž postupy států a regionů, které byly úspěšné při získávání důvěry lidí a socioekonomických subjektů. Musí se prohloubit dohody o partnerství mezi EU a členskými státy a vytváření sítí mezi členskými státy a regiony. Každoroční evropský semestr nabízí mnoho příležitostí k průběžnému monitorování.

1.14 Průmyslová politika EU by měla být procesem založeným na sdílených unijních a národních vizích a pravomocích a sdílených činnostech, v nichž by podnikatelské kruhy a odborové svazy měly být plnoprávními partnery. Stejně angažovány by měly být i další zúčastněné strany, např. z oblasti vzdělávání, vysoké školy (výzkum), nevládní organizace, spotřebitele a další.

1.15 Všechny členské státy by navzdory značným rozdílům v hospodářské produkci měly mít užitek z osvědčených postupů a podpůrných názorů a přístupů.

1.16 EHSV neustále předkládá návrhy k různým odvětvím a k průmyslové politice EU, viz příloha. Toto stanovisko se

zabývá spíše provázaností důležitých témat a účinnou správou prostřednictvím koordinace a zdokonalování.

2. Souvislosti

– A. Svět

2.1 Podle analýzy Komise představují náklady na pracovní sílu zjevně stále menší část celkových výrobních nákladů⁽²⁾. Důležitým faktorem je produktivita. Část výroby se vrací zpět do Evropy, zároveň ale roste konkurence v jiných oblastech, jako je zlepšování hospodářské infrastruktury v zemích BRICS, zhodnocování eura a ceny energie, což stimuluje investice v zahraničí.

2.2 Evropa kromě toho zaostává za USA a Japonskem v inovační výkonnosti a technologické specializaci. Evropa má vyšší zastoupení než USA v odvětvích středně až vysoce vyspělých a mírně až středně vyspělých technologií, ale tradiční propast mezi těmito dvěma kontinenty v segmentu špičkových technologií v posledních letech podstatně vzrostla.

2.3 Bílý dům a Kongres věnují vysoké úsilí renesanci zpracovatelského průmyslu – byla vypracována národní strategie konkurenceschopnosti na období 2014–2018⁽³⁾. Ústřední otázkou je úloha zpracovatelského průmyslu v ekonomice, bezpečnosti a vedoucím postavení USA ve světě.

2.4 Infrastrukturu pro technologie a inovace posilují partnerství veřejného a soukromého sektoru. Přímo zapojena jsou ministerstva obrany, energetiky a obchodu a také Národní vědecká nadace (National Science Foundation) a NASA, které stimulují velký počet národních výzkumných ústavů a vysokých škol.

2.5 V zemi, která donedávna hlásala postindustriální ekonomiku, je to pozoruhodný posun. Rostoucí konkurenceschopnost Číny a dalších zemí je třeba považovat za varovný signál. Pohledy na věc se mění. Předpokládá se, že Čína se do roku 2030 stane nejdůležitější světovou hospodářskou mocností, USA si zachovají své vedoucí postavení ve světě a Japonsko a Evropa budou hodně pozadu⁽⁴⁾.

2.6 Očekává se, že nový průzkum ropy a především plyn z břidlic nakonec vyústí v energetickou nezávislost USA. Tento průzkum se považuje za energetickou revoluci, s níž je spojena průmyslová renesance v USA, ale také geopolitické změny. Je nadále třeba řešit dopady na životní prostředí a na zdraví⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Pracovní dokument útvarů Komise, SWD(2012) 297 final, s. 10.

⁽³⁾ Americký zákon o konkurenceschopnosti zpracovatelského průmyslu z roku 2012.

⁽⁴⁾ *Global Trends: Alternative Worlds*, National Security Council, Washington, prosinec 2012.

⁽⁵⁾ US EPA, Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report, December 2012 (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

2.7 Čína, Brazílie a Indie jsou neustále na vzestupu, rozvíjí se rovněž Rusko. V jejich závěsu rychle následují další asijské a jihoamerické země. Údaje o růstu v nově se rozvíjejících zemích, zejména asijských, již radu let daleko přesahují průměr. Nově vytvořené vzdělávací systémy produkují obrovský počet vysoce vzdělaných a kvalifikovaných techniků a inženýrů. Současně jsou zakládány rozsáhlé výzkumné ústavy. Kvalita zboží a inovativních procesů se všeobecně zvyšuje. Dopravní vybavenost a infrastruktura služeb se rychle dostávají na stejnou úroveň.

2.8 V Číně vzniká smíšený systém státního kapitalismu a mechanismů volného trhu⁽⁶⁾. Je neodlučně provázán s existující národní kulturou a (politickými) tradicemi. Vytváření bohatství nejde ruku v ruce s demokracií ani s lidskými právy a právy pracovníků. Environmentální a zdravotní podmínky jsou i nadále nedostačující, přestože roste kvalita výroby. Odpor není ani zdaleka fiktivní. Lze ovšem otevřeně říci, že kapitalistické zásahy státu budou i nadále řídit určité druhy výroby, které odpovídají ambicím státu. Investice státních investičních fondů, ať už vnitřní nebo zahraniční, mohou působit podobně.

2.9 V některých zemích je struktura veřejné správy často jednodušší než v EU, jelikož mají jedno hlavní centrum pro přijímání rozhodnutí, společnou strategii a dohodnuté cíle ve veřejném sektoru.

2.10 Velmi rychle se rozvíjejí i některé části Afriky. Čína zde investuje ve velkém, aniž by zohledňovala dopad na společnost.

2.11 Světová scéna a geopolitická situace se neustále mění. Aby veřejnost a politikové tento vývoj více vnímali, jsou prvořadě údaje. EHSV doporučuje, aby EU každoročně sestavovala přehled několika socioekonomických ukazatelů, ukazatelů technologického vývoje a ukazatelů zaměstnanosti v příslušných částech světa.

– B. Evropa

2.12 Podrobné analýzy evropských tendencí a tendencí v jednotlivých zemích, jež provedla Komise, ukazují, že potřeba zpracovatelského průmyslu je dobře známa.

2.13 Situace je v jednotlivých zemích dosti odlišná. Německo se na zpracovatelském průmyslu Evropy podílí téměř 30 %, naproti tomu jiné země (větší či menší) mají výrazně nižší nebo jen velmi malý podíl. V některých členských státech investice do průmyslu v posledních dvaceti letech značně poklesly.

V některých případech to souvisí s rozsáhlou restrukturalizací, v jiných rovněž s určitou mírou zanedbání⁽⁷⁾.

2.14 Ze široké škály snah členských států o zlepšení situace se některé samozřejmě ukazují být úspěšnější než jiné. Zaměstnanost v průmyslu neustále klesá. Následkem současné krize navíc od roku 2008 zaniklo více než 4 miliony pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu.

2.15 Nejsou žádné náznaky toho, že by členské státy mezi sebou diskutovaly o politikách a nástrojích nebo osvědčených postupech. Národní koncepce průmyslové a inovační politiky se řídí převážně národními tradicemi a postupy a jsou vymezeny vnitrostátními rámci a vztahy mezi veřejným a soukromým sektorem, mj. podniky, výzkumnými ústavami a vysokými školami, odborovými svazy atd.

2.16 Mnoho politik a souvisejících finančních opatření je následkem toho orientováno celostátně, což neprospívá vnitřnímu trhu ani průřezovým přeshraničním projektům.

2.17 Jak Komise správně podotýká, kromě velmi pozitivních výsledků v některých zemích je nežádoucí fragmentace vnitřního trhu překážkou potenciálním růstovým faktorům.

2.18 Tvůrčí rozmanitost je pro Evropu velkým přínosem, ale všichni Evropané z ní budou mít prospěch, pouze pokud se zajistí konvergence ke společným cílům. Měla by se vytvořit optimální rovnováha mezi tvůrčí rozmanitostí, která existuje mezi členskými státy, a transparentní a přesvědčivou konvergencí.

2.19 Na příkladu USA lze doložit, že tato konvergence přinese ovoce zejména kontinentálním sítím malých a středních podniků s růstovým potenciálem.

3. Evropa 2020 – společné vize, pravomoci a činnosti

3.1 Vnitřní trh potřebuje nový stimul. Přestože roste skrytý protekcionismus a opětovná nacionalizace a fragmentace jsou stále na obzoru, daří se EU zachovat vnitřní trh a zásadu otevřených trhů nedotčené, přestože uplatňování je i nadále slabinou.

3.2 Vodítkem by měla být strategie Evropa 2020, která se sdílenými pravomocemi EU a členských států počítá. Respektuje specifické vnitrostátní přístupy a metody a nabízí nástroje

⁽⁶⁾ Viz State Capitalism, The Economist, Special report, leden 2011.

⁽⁷⁾ Pracovní dokument útvarů Komise Industrial Performance Scoreboard and Report on Member States' Competitiveness, Performance and Policies, SWD(2012) 298 final, části 1, 2, 3 a 4.

k využití výhod širšího evropského rozměru. Na potenciální výhody takové cílené správy se systematicky málo upozorňuje.

3.3 Je rovněž naléhavě potřeba dosáhnout viditelných výsledků v přizpůsobování úspěšných inovativních procesů a tvorby pracovních míst měnící se struktuře zpracovatelského průmyslu, komercializace a služeb.

3.4 Je potřeba uvážene předvídat restrukturalizaci. Zvýší to přijetí změn, podpoří zvyšování kvalifikací a rekvalifikaci pracovní síly a pomůže omezit nejistá pracovní místa⁽⁸⁾.

3.5 Na základě sdělení Komise z roku 2010 již vznikají iniciativy, např. program Horizont 2020, zatěžovací testy konkurenceschopnosti, průmyslové inovace, účinné využívání zdrojů, dovednosti a vzdělávání, přístup k financování, interakce průmyslu a služeb a jejich nejasné oddělení a vyšší povědomí o komplikacích mezinárodních investic a transferu technologií.

3.6 Je podivuhodné, že až donedávna členské státy jen zřídka prováděly transparentní vzájemná hodnocení. Komisi by se měla v této souvislosti rozšířit monitorovací úloha.

3.7 Tato vzájemná hodnocení odhalují zastaralé průmyslové a rozhodovací struktury. Pomohla by urychlit pomocí úspěšných přístupů modernizaci a mohou sloužit jako ukazatele evropské konvergence ke „špičce“, jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru.

3.8 Pracovní dokumenty útvarů Komise obsahují doporučení k rozvoji průmyslu pro jednotlivé země⁽⁹⁾. Tato doporučení pro jednotlivé země je třeba lépe řešit v národních programech reform, které projednávají členské státy s Komisí v rámci každoročního evropského semestru.

3.9 Nechat toto všechno na Komisi by však bylo vážnou chybou. Svůj důležitý úkol musí plnit i příslušná ministerstva členských států, která jsou odpovědná za politiky, na něž se nevztahují právní předpisy nebo opatření EU. Tato ministerstva musí kromě toho zaručit přesné uplatňování předpisů EU.

3.10 Finanční politiky v eurozóně znamenají vyladěnou koordinaci mezi evropskými a vnitrostátními orgány. Není důvod, proč by se podobné koordinace nemohlo na základě společné vize dosáhnout při posílení rámcových podmínek pro podniky, inovace a tvorbu pracovních míst.

3.11 Pracovní dokumenty útvarů Komise mohou rovněž členským státům pomoci provádět mezi sebou dvoustranné

nebo trojstranné přezkumy v oblastech souvisejících s průmyslem, jako jsou např. dovednosti a vzdělávání, technologie a inovace, administrativní zátěž, daňová politika a státní podpora. Každá země může snadno vyvodit závěry pro vhodné domácí politiky ve společném evropském kontextu. Vážné posouzení zavedených opatření by v každém případě mělo být součástí národních programů.

3.12 Jelikož tyto tendence musí podpořit celá společnost, je velmi důležité, aby odvětvová sdružení a odborové svazy vystupovaly v tomto procesu jako plnohodnotní partneři. V náležitém případě to platí i pro další zúčastněné strany, např. z oblasti vzdělávání, nevládní organizace, spotřebitele a další. Konsensuální přístupy se vyplácí. Sociální dialog na státní a regionální úrovni a rovněž v odvětvích a podnicích bude velkou oporou.

4. Témata, kterými je třeba se zabývat

4.1 EHSV souhlasí s Komisí, že doplňkovost národních a unijních opatření průmyslové politiky je základní podmínkou úspěchu evropské průmyslové politiky. Zvýší dopad kroků EU a jednotlivých států a nabídne řadu příležitostí, jak přejít od teorie k praxi.

4.1.1 Obecná koncepce znamená holistický přístup a průřezové politiky. EHSV níže zdůrazňuje úzce provázaná témata, která považuje za rozhodující pro budoucnost evropského průmyslu.

4.2 Průmyslové inovace

4.2.1 Pro **průmyslové inovace** je zapotřebí silná evropská technologická základna, která bude podpořena přeshraniční koordinací a spoluprací mezi výzkumnými ústavy a vysokými školami, aplikovanými technologiemi a podniky.

4.2.2 Zásadní význam mají pro EU a národní programy VaV klíčové podpůrné technologie a další průřezové technologie. Budou z nich mít prospěch rozmanité navazující činnosti a také veřejné politiky týkající se infrastruktury a udržitelnosti. Zásadně důležitý je rámec EU pro spolupráci a konzultaci mezi veřejným a soukromým sektorem, zejména prostřednictvím technologických platforem EU. Rovněž veřejné zakázky by měly stimulovat pokročilé inovace.

4.2.3 Technologie jsou bitevní pole budoucnosti. Komise a Rada ve složení pro výzkum by měly propagovat mezinárodní (stěžejní) projekty, a razit tak cestu posílení vnitřního trhu s technologiemi a přeshraničních projektů. Úspěšný VaV a evropské patenty by měly podpořit inovativní investice a vysoce kvalitní pracovní místa.

⁽⁸⁾ Viz také Cercasova zpráva EP.

⁽⁹⁾ Viz pozn. pod čarou č. 7 – pracovní dokument útvarů Komise, části 1–4.

4.2.4 EHSV zdůrazňuje význam finančních zdrojů EU pro VaV a přeshraniční projekty. Horizont 2020 by měl odpovídat rychle se rozvíjejícímu úsilí v jiných zemích. Evropa má sice stále dobré postavení, její tradiční vedení však slábne. Krácení rozpočtu na Horizont 2020 je kontraproduktivní.

4.2.5 Mělo by být jasné, že vyšší vzdělávání a související výzkum mají pro inovace klíčovou úlohu. V případě potřeby by se měly změnit programy a řízení.

4.2.6 Je žádoucí každoročně informovat o veřejných a soukromých investicích do klíčových technologií.

4.2.7 Inovace zasahují mnohem více oblastí. Spočívají v nové dynamice v podniku a na pracovišti: změně stávajících výrobních metod, potřebě restrukturalizovat zastaralé provozy, rozvoji hodnotových řetězců a nových odvětví, stírání hranic mezi průmyslem a službami. Inovace znamenají modernizaci a tvořivost ve společnosti. Je třeba tak o nich informovat.

4.2.8 Komise zdůrazňuje potřebu technologií a inovací ve svých útvarech jako horizontální prioritou. Bylo by vhodné, kdyby státní správa tuto metodu přejala.

4.3 Dovednosti a odborná příprava

4.3.1 Technologie, inovace, změněné výrobní postupy, propojení průmyslu a služeb, nové požadavky a vedoucí síly společností dělají z **vhodných dovedností a kvalifikací** na všech úrovních zásadně důležitou oblast.

4.3.2 Klíčovým prvkem jsou moderní vzdělávací systémy na všech úrovních. Pozornost, již EU, ale i jednotlivé státy a regiony věnují vzdělávání, školní výuce a odborné přípravě, se po právu zvyšuje. Vzdělávání je základním požadavkem a musí k němu mít přístup všichni obyvatelé.

4.3.3 Jakákoliv iniciativa EU v oblasti růstu vyžaduje důraz na celé spektrum vzdělávání. Vzhledem ke značným rozdílům mezi členskými státy bude k řešení nezaměstnanosti mladých nezbytná výměna osvědčených postupů.

4.3.4 Klíčovou úlohu hrají zúčastněné strany. Sociální dialog by se na všech úrovních (podnikové včetně rad zaměstnanců, místní, regionální, státní a unijní) měl zabývat vzděláváním, průmyslovými učebními obory, průmyslovým duálním vzděláváním a další (celoživotní) odbornou přípravou, aby se zvýšily schopnosti a zaměstnatelnost, a naplnily se tak požadavky trhu práce. Přeshraniční uznávání schopností a kvalifikací by mělo být pravidlem, aby se podpořila mezinárodní mobilita.

4.3.5 Komise by v souladu s OECD měla být pověřena prováděním vzájemných hodnocení vzdělávacích systémů v členských státech a jejich výsledků. Vzejdou z nich užitečné ukazatele pro zlepšení tam, kde je to vhodné, jako je tomu v mnoha jiných oblastech.

4.3.6 Požadovaná úroveň schopností v obchodu a ve společnosti neustále roste. Prioritou je vzdělání technického směru a služby ve zpracovatelském průmyslu, od kvalifikací nízké úrovně až po vyšší vzdělání. Velmi důležitou úlohu hrají odborné střední školy a systémy odborného vzdělávání a přípravy.

4.3.7 Prostřednictvím vyššího vzdělávání by se měl řešit strukturální nedostatek vědeckých pracovníků, inženýrů a matematiků (studentů a výzkumných pracovníků), a měl by se tak pomoci odstranit nesoulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce.

4.3.8 Každý pracovník by měl mít právo na odbornou přípravu. Zvláště nezbytné je to u pracovníků a řemeslníků se zvláštní specializací v malých a středních podnicích a v řemeslné výrobě.

4.3.9 Dosažení udržitelné zaměstnanosti v průmyslu, která bude založena na moderních pracovních podmínkách a zdravotních a bezpečnostních podmínkách, je součástí správného přístupu k modernizaci v průmyslu. Vyšší konkurenceschopnost by měla jít ruku v ruce s přiměřenými pracovními podmínkami a právy pracovníků.

4.3.10 Zvláštní pozornost je třeba věnovat vlivu stárnutí populace v EU na nabídku pracovní síly v průmyslu. Je nutné tomu přizpůsobit pracovní podmínky stárnoucích pracovníků a také strukturu a kapacitu odborné přípravy a celoživotního vzdělávání.

4.4 Přístup k financování

4.4.1 Přístup k **financování** zůstává slabým místem. Průmyslový sektor velmi utrpěl krizí v bankovníctví. Banky se i nadále zdráhají poskytovat úvěry. Krize podpořila opětovnou nacionalizaci provozů. Tradiční neochotu podstoupit riziko ještě zvyšují přísnější mezinárodní pravidla pro vlastní kapitál a pravděpodobně i finanční předpisy EU. Nařízení Basel III, která omezují půjčky, budou naštěstí postupně uplatňována mírněji.

4.4.2 Malé a střední podniky potřebují vhodnější finanční inženýrství a nové zdroje financování, jako jsou např. pojišťovny a penzijní fondy. Jedním z hlavních cílů je rozložit nebo zeslabit rizika, mj. prostřednictvím systémů záruk nebo vládních fondů. Skupinové financování musí poskytnout atraktivní perspektivy.

4.4.3 Současně se musí zvýšit soukromé nebankovní financování. Měl by se klást větší důraz na soukromé iniciativy v členských státech. Rozdíl mezi Evropou a USA je výmluvný: dvě třetiny amerických investic jsou financovány ze zdrojů mimo finanční sektor, zatímco v Evropě je to pouze jedna třetina. Legislativa EU a členských států by měla podporovat trend směřující k vyššímu soukromému financování a soukromému kapitálu, zejména na podporu inovací.

4.4.4 Se subsidiaritou je spojena velká rozmanitost daňových politik a systémů dotací a půjček v Evropě. EHSV trvá na tom, aby Komise prováděla posouzení a vzájemná hodnocení vnitrostátních nástrojů, aby bylo možné dosáhnout skutečné konvergence nástrojů.

4.4.5 EIB a Komise připravují novou generaci celounijních nástrojů s vyšším dopadem a pákovým efektem, než jaké mají granty. Schopnost fondů EU nést riziko má ve spojení s kapacitou financování EIB vyústit ve skladbu schopností navrhnout a zavést finanční nástroje pro průmyslové cíle.

4.4.6 Revolvingové fondy koordinované společně EIB a Komisí, které se mají použít v rámci Horizontu 2020, COSME, víceletého rámce a regionální politiky musejí přinést multiplikační výsledky. Zvláštní pozornost se musí věnovat transparentnosti ohledně toho, kdo je pověřen čím. EHSV upozorňuje, že je potřeba zachovat silný, dobře spravovaný rozpočet EU, který se bude dobře doplňovat s úspěšnými (znovu) zavedenými vnitrostátními úvěrovými nástroji. Je nutné rozšířit projektové dluhopisy a zelené půjčky.

4.4.7 Současná pravidla EU jsou příliš přísná a byrokratická. EHSV zdůrazňuje, že nástroje EU musí být uzpůsobené trhu a snadno proveditelné. Musí být přizpůsobitelné rychle se měnícím tržním podmínkám a dostupné pro inovativní podniky a pro malé mikroekonomické projekty, které se přehlížejí. Je nutné vytvořit novou rovnováhu mezi spolehlivou správou nástrojů a tržními potřebami.

4.5 Udržitelný rozvoj

4.5.1 **Udržitelný rozvoj a účinné využívání zdrojů** jsou stále častěji začleňovány do podnikových strategií a do předcházejících a navazujících činností, mezi členskými státy však přetrvávají značné rozdíly. Udržitelné obchodní modely zvyšují odolnost evropských podniků. Subjekty veřejného a soukromého sektoru se na sebe musí spolehnout.

4.5.2 Specifickým případem je změna klimatu a emise CO₂. Vzhledem k přetrvávajícímu riziku úniku uhlíku a investic trvá EHSV na tom, aby se znovu provedl přezkum politik EU jako základ udržitelného přechodu k nízkouhlíkové ekonomice.

4.5.3 Nezbytným předpokladem udržitelného hospodářského růstu a tvorby pracovních míst v EU je nákladová efektivnost a technická proveditelnost zachování konkurenceschopnosti podniků. Pouze tak bude možné vytvořit součinnost mezi environmentálními cíli a výkonností průmyslu.

4.5.4 Přechod k nízkouhlíkové ekonomice účinně využívající zdroje založený na technologiích by měl být rovněž sociálně spravedlivý ke všem generacím zaměstnanců.

4.5.5 Vlivem stárnutí populace se mezi spotřebiteli zvyšuje podíl seniorů, kteří mají jiné vzorce spotřeby, čemuž se musí průmyslová výroba přizpůsobovat. Vznikají tak i nové podnikatelské příležitosti a prostor pro inovace, jako jsou funkční potraviny, přizpůsobení bydlení a dopravy nebo nové technologie ve zdravotnictví a dlouhodobé péči.

4.5.6 Programy a regulační opatření EU by měly být impulsem pro udržitelné inovace, mimo jiné podle směrů vytyčených stěžejní iniciativou pro účinné využívání zdrojů. Vzhledem k neoddelitelným obrovským průmyslovým zájmům jsou prvořadě srovnatelné, stabilní a předvídatelné environmentální podmínky v celé Unii. Měla by se řádně posoudit efektivita ekodesignu⁽¹⁰⁾ a zavedení absolutních limitů pro využívání surovin v průmyslu. Nadměrná regulace ovlivňuje mj. inovace a investice a může vést ke ztrátám na tržních podílech. Komise a Rada by měly chránit základní (energeticky náročná) odvětví evropského průmyslu a eliminovat narušení hospodářské soutěže ve vztahu ke třetím zemím.

4.6 Služby

4.6.1 **Služby** představují 70 % evropské ekonomiky a pracuje v nich největší podíl pracovní síly. Jsou rovněž neoddelitelně propojeny s průmyslovými procesy a posilují jejich základnu. Uplatňování směrnice o službách je však nerovnoměrné. Na většině území EU jsou navíc stále ještě málo rozvinuty služby podnikům.

4.6.2 Chybějící integrovaný trh služeb (před nímž se strká hlava do písku) má negativní dopad na vnitřní evropský obchod i na produktivitu. USA jsou v obou oblastech v předstihu, jelikož trh služeb je tam mnohem integrovanější. Stále se ještě zvýhodňují domácí služby, k čemuž přispívají překážky přeshraničních služeb. S menším objemem obchodu se pojí i omezenější hospodářská soutěž. Trhy služeb jsou v EU v podstatě stále vnitrostátní, což brání růstu produktivity⁽¹¹⁾.

4.6.3 Tento slabý rozvoj je překážkou konkurenceschopnosti odvětví IKT v Evropě, znesnadňuje průkopnické iniciativy a omezuje růst produktivity. EU by proto měla zajistit rozvoj volného trhu služeb a podporovat služby podnikům a související tvorbu pracovních míst v Evropě.

4.7 Administrativní překážky

4.7.1 Stížnosti na **administrativní překážky** jsou na denním pořádku. Stále se však v jejich důsledku málo systematicky přehodnocují pravidla a předpisy vnitrostátního původu, kde by bylo také velmi žádoucí provádět posuzování dopadu, jak je uplatňuje u svých politik Komise. Koordinace mezi

⁽¹⁰⁾ Směrnice EU 2009/125, říjen 2009.

⁽¹¹⁾ Springford, J.: „How to build European services markets“. Centre for European Reform, září 2012, s. 4.

členskými státy obvykle chybí. Administrativní překážky a zábrany poškozují mnoho snah o zakládání nových podniků a rozvoj malých a středních podniků.

4.7.2 V této oblasti roste skrytý protekcionismus. EHSV trvá na neustálém a transparentním posuzování. Komise by měla být pověřena prováděním šetření. V Radě by se měla projednat vzájemná hodnocení. Rada by měla stanovit cíle a lhůty.

4.8 Malé a střední podniky

4.8.1 Existuje mnoho různých, často neporovnatelných typů malých a středních podniků. V některých odvětvích, např. v maloobchodu, jsou tyto podniky pod velkým tlakem. V jiných však přebírají činnosti od větších společností (outsourcing, hodnotové řetězce atp.). Mají často zásadní význam pro inovace výrobků a služeb. Vzhledem k jejich inovativní síle a úspěchům na trhu musí být malé a střední podniky viditelně zapojeny a zdůrazněny jako hnací síla průmyslové politiky EU.

4.8.2 Díky své dynamice, interakci v rámci hodnotových řetězců a flexibilitě jsou malé a střední podniky často průkopníky ve vytváření řešení na míru a obnově. Jsou také cenným zdrojem nových pracovních míst. Malé a střední podniky by měly být podporovány v úsilí o snížení spotřeby vzácných zdrojů a energie. To by nakonec vedlo ke snížení nákladů a umožnilo by jim to zvýšit výkonnost a vytvářet pracovní místa.

4.8.3 Evropa potřebuje mladé podnikatele. Podnikání by se mělo zdůraznit v rámci vzdělávání, včetně podpory podnikatelského ducha na vysokých školách. EHSV vítá akční plán podnikání, jež připravila Komise.

4.8.4 Roste počet začínajících podniků. Ze srovnání s USA však vyplývá, že stádia zralosti dosáhne příliš málo společností. Důvodem jsou jak nespolehlivé finanční podmínky, tak i vnitrostátní překážky pro evropský trh.

4.9 Energetika

4.9.1 Národní **energetické politiky** vedou k fragmentaci přístupů ke skladbě zdrojů energie v EU, což má vliv na ceny energie, technologie, vztahy s třetími zeměmi a vnitřní trh. EHSV naléhá na zavedení společné energetické politiky. Vzhledem k výrazným dopadům energie na ekonomiku nelze seriózní průmyslovou politiku v Evropě utvářet bez určitých společných zásad.

4.9.2 Rada se již nemůže dále vyhýbat strategické diskusi o dlouhodobých výhledech energetiky a souvisejících politikách,

tj. žádoucí skladbě zdrojů energie v EU, která bude zahrnovat fosilní suroviny, jadernou energii a obnovitelné zdroje. Součástí diskuse jsou i environmentální, zdravotní a bezpečnostní podmínky.

4.9.3 Rozhodnutí jsou nyní o to naléhavější, neboť rozvoj využívání plynu z břidlic v USA v současné době obrací situaci na světové energetické scéně vzhůru nohama.

4.9.4 Ceny energie v EU jsou výrazně vyšší než v zemích, které jsou jejími hlavními obchodními partnery. Americká cena zemního plynu je v současnosti na 20 % evropské ceny. To má dalekosáhlé důsledky pro chemický průmysl a ocelářství a může to ovlivnit navazující odvětví. Dopad na investice v Evropě a potřeba koordinované reakce EU a členských států vyvolávají ožehavé otázky, které si žádají platnou odpověď.

4.9.5 Průmysl přispívá k obnovitelné energii. Nicméně vlivem vysokých cen energie je zásadně důležité vytvořit rovnováhu mezi konkurenceschopností a systémem financování obnovitelných zdrojů energie, který může zahrnovat slevy na dani či zlepšení podpůrných systémů nákladové efektivity.

4.10 Vnější vztahy

4.10.1 **Vnější vztahy** sahají za formální dohody jako WTO. Při rozvoji vnějšího rozměru průmyslové politiky by EU a členské státy měly definovat společné postoje k řešení složitých záležitostí, jako je např. zajištění rovných podmínek na celém světě. Jelikož otevřený trh znamená vzájemnost, měla by se EU vážně zabývat konkrétními škodlivými narušeními evropských průmyslových zájmů.

4.10.2 Nepřerušované dodávky energie jsou zásadně důležité jak z hospodářských, tak z bezpečnostních důvodů. Vzhledem k tomu, jak jsou nyní nízké ceny energie v USA, je k této záležitosti nutné zaujmout celoevropský přístup. Zvláštní pozornost by se měla zaměřit na materiály, které jsou nezbytné pro průmyslové procesy.

4.10.3 Pro vytváření rovných podmínek na celém světě mají zásadní význam mezinárodní environmentální, klimatické a sociální normy nebo odpovídající odvětvové dohody. Musejí vytvořit předpoklady pro zachování hodnotových řetězců ve zpracovatelském průmyslu v Evropě.

4.10.4 EHSV zdůrazňuje, že je potřeba chránit práva duševního vlastnictví. Měl by se zajistit přístup k veřejným zakázkám v zahraničí.

4.10.5 Velmi vítané jsou dobře vyjednané a vyvážené dohody o volném obchodu, zejména s USA. Nezbytným předpokladem je důkladné monitorování.

V Bruselu dne 11. července 2013.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE
